

BAYAANKA MACLUUMAADKA TALLAALKA

Tallaalka Cagaarshowga B

Waxa aad u Baahan Tahay Inaad Ogaato

Many Vaccine Information Statements are available in Somali and other languages. See www.immunize.org/vis

Bayaanoo Macluumaad Tallaal oo farabadan ayaa lagu heli karaa Af-Soomaaliga iyo luqado kaleba. Booqo www.immunize.org/vis

1 Maxaan isu tallaalayaa?

Cagaarshowga B waa infekshan daran oo saameeya beerka. Waxa keena fayraska cagaarshowga B. Cagaarshowga B ayaa sababi kara dhibaatooyin caafimaad oo sahlan oo qaadata dhowr toddobaad, ama waxay u horseedi kartaa jirro daran oo cimiriga oo dhan ah.

Infekshinka fayraska Cagaarshowga B ayaa noqon kara mid daran ama joogto ah.

Infekshinka fayraska cagaarshowga B ee daran ayaa ah cudur muddo gaaban oo ku dhaca 6-da bilood ee ugu horeeya gudahood ka dib marku qof u baylah noqdo fayraska cagaarshowga B. Taasi waxay u horseedi kartaa:

- qandho, daal, abiteetka oo xumaada, lallabo, iyo/ama matagitaan
- cagaarshowga (maqaarka ama indhaha oo huruud noqda, kaadi madow, saxaro midab-dhoobada oo kale ah).
- xanuun muruqyo, xubno, iyo caloosha ah

Infekshinka faayraska cagaarshowga B ayaa ah cudur muddo dheer oo dhaca marka fayraska cagaarshowga B uu ku jiro jirka qofka. Dadka intooda ugu badan ee ku sii socda inay yeeshaan cagaarshowga B ee joogtada ah ayaan lahayn calaamado, laakiin wali halis oo wuxuu u horseedi karaa:

- dhaawaca beerka (cirrhosis)
- kansarka beerka
- dhimasho

Dadka sida joogtada infekshinka u leh ayaa ku faafin kara cagaarshowga B dadka kale, xitaa haddii aanay dareemin ama aanay u ekayn qof buka laftoodu. Ilaa 1.4 milyan oo qof Mareykanka gudahiisa ayaa laga yaabaa inay leeyihiin cudurka cagaarshowga B ee joogtada ah. Qiyaastii 90% dhallaanka qaada cagaarshowga B ayaa yeesha infekshinka joogtada ah oo qiyaastii 1 ka mid 4tiiba ayaa dhimata.

Cagaarshowga B waxa uu ku faafaa marka dhiig, shahwo, ama dheecaanka kale ee jirka ee leh fayraska cagaarshowga B u galo jirka qof aan cudurka alahayn. Dadka ayaa ku qaadi kara fayraska marka loo maro:

- Dhalnada (ilmaha hooyadii u cudurku hayo ayaa cudurka qaadi kara ama ka dib dhalashada)
- La wadaagga sheyada ay ka midka yihiin sakiimaha ama cadayada qof qaba cudurka
- Xiriir taabasho leh la yeelasho dhiig ama boog furan qof qaba cudurka
- Gamo lal yeesho qof qaba cudurka
- Wadaagga irbadaha, sirinjiyada, ama qalabka kale ee daroogo isku-durka
- U baylah noqoshada dhiigga ka yimid irbadaha duritaanka ama waxyaabaha kale ee fiiqan

Sannad kasta qiyaastii 2,000 gudaha Maraykanka ayaa ku dhimata cagaarshowga B ee cudurka beerka la xiriira.

Tallaalka cagaarshowga B ayaa ka hortagi kara cagaarshowga B iyo cawaaqibtiisa, oo ay ku jiraan kansarka beerka iyo siroosis.

2 Tallaalka Cagaarshowga B

Tallaalka cagaarshowga B waxaa laga sameeyey qaybo ka mid ah fayraska cagaarshowga B. Ma sababi karto cudurka cagaarshowga B. Tallaalka ayaa badanaa lagu bixiyaa 2, 3, ama 4 duritaano ah in muddo 1 ilaa 6 bilood ah.

Dhallaanku waa in ay qaataan qiyaasta kowaad ee tallaalka cagaarshowga B markay dhashaan iyo sida caadiga ah waxay dhammaystiran doonaan taxanaha tallaalka 6 bilood markay jiraan.

Dhammaan **caruurta iyo da'yarta** ka yar 19 sano ee aan weli qaadan tallaalku waa in waliba la tallaalo.

Tallaalka cagaarshowga B waxa lagula talinayaa inay qaataan **qaangaarayaasha** aan la tallaalin ee halista ugu jira ugu jira infekshinka fayraska cagaarshowga B, oo ay ku jiraan:

- Dadka ay shuraagooda galmadu ay qabaan cagaarshowga B
- Dadka galmo firfircoonida leh ee oo aan ku jirin xiriir galmo muddada-dheer oo qof kaliya ah
- Dadka raadinaya ka baaris ama ka dawayn cudurka galmada lagu kala qaado
- Ragga xiriirka galmada la yeesha ragga kale
- Dadka la wadaaga irbadaha, sirinjiyada, ama qalabka kale ee daroogada la isku duro
- Dadka qoyska ka wada tirsan ee xiriirka isku dhowida taabashada la leh qof qaba fayraska cagaarshowga B
- Shaqaalaha daryeelka caafimaadka iyo shaqaalaha badbaadada dadwaynaha ee halista u feydsanka dhiigga ama dheecaannada jirka
- Deegganayaasha iyo shaqaalaha goobaha loogu talagalay dadka koboc ahaan naafada ah
- Dadka ku jira goobaha asluubta
- Dhibbanayaasha faraxumaynta galmada ama xad-gudubka loo geysto
- Dadka socdaalka ku taga gobollada leh heerarka sii kordhsan ee cagaarshowga B
- Dadka qaba cudurka beerka joogtada, cudurka kelyaha, cudurka HIV, ama sonkorowga
- Cid kasta ee rabta in laga ilaaliyo cagaarshowga B

Ma jiraan halisyo la yaqaan oo ah la-qaadashada cagaarshowga B tallaalada kale waqiti isku mid ah.

3**Dadka qaarkood ma aha inay qaataan tallaalkan**

U sheeg qofka tallaalka bixinaya:

- **Haddii u qofka qaadanaya tallaalku u leeyahay dareen-celin alerjiyo nolosha halis galisa.**
Haddii aad waligaa ku yeelatay dareen-celin alerji oo nolosha halis galisay kaddib markaad qaadatay qiyaas taallaal cagaarshowga B, ama alerji daran aad ku yeelatay qayb kasta oo ka mid ah tallaalkan, waxa lagugula talin doonaa inaad is-tallaalin. Weyddii bixiyahaaga daryeel caafimaad haddii aad rabto macluumaadka ku saabsan qaybaha tallaalku u ka kooban yahay.
- **Haddii qofka la tallaalayaa aanu si fiican dareemayn.**
Haddii aad qabto jirro yar, sida durayga oo kale, waxay u badan tahay inaad qaadan karto tallaalka maanta. Haddii aad u jiran tahay si dhexdhexaad ah ama daran, waxay u badan tahay inay habboon tahay inaad sugto illaa intaad ka bogsanaysa. Dhakhtarkaaga ayaa talo ku siin kara.

4**Halista dareen-celinta tallaalka**

Marka ay tahay dawo kasta, oo ay tallaalladu ka mid yihiin, waxa dhici karta inay jiraan saamayno soo raaca. Kuwaas ayaa ah badiyaa kuwo sahlan ama iyaga ayaa iskood isaga taga, laakiin falcelinta darani inay dhacdaana waa suurtagal. Dadka qaata tallaalka Cagaarshowga B badankoodu wax dhib ah kalama kulmaan.

Dhibaatooyin yar yar ka dib tallaalka cagaarshowga B waxa ka mid ah:

- damqasho lagu yeesho meesha irbadda laga qaatay
- heerkulku markuu yahay 37.7°C (99.9°F) ama ka badan yahay

Hadday dhibaatooyinkani dhacaan, caadi ahaan waxay billaabmaan isla markaaba tallaalka kaddib waxayna socdaan 1 ama 2 maalmood.

Dhakhtarkaaga ayaa kuu sheegi kara wax intaa u dheer oo ku saabsan falcelinnadan.

Dhibaatooyinka dhici kara kaddib tallaalkan:

- Dadka ayaa mararka qaarkood miyir-beela/suuxa marka lagu sameeyo waxqabad caafimaadeed kaddib, oo tallaalkuna ka mid yahay. Fadhiga ama jiifsadka ilaa 15 daqiiqo ayaa ka caawin karta qofka ka hortagga miyir-beelka iyo dhaawacyada ay keento dhicitaanku. U sheeg bixiyahaaga haddii aad darento dawakhaad, ama araggaagu isbeddelo ama dhaguhu ku guuxaan.
- Dadka qaarkood ayaa yeesha garab xanuun ka daran oo waqti dheer qaadata ka damqashada caadiga ah ee ka dambeeya duritaanka. Tani wacay dhacdaa marar dhif ah.
- Dawo walba ayaa sababi karta dareen-celin xasaasiyadeed ee daran. Dareen-celintaa oo kale ee ka yimaada tallaalka ayaa aad dhif u ah, iyada oo lagu qiyaaso in ka yar 1 milyankii qiyaasoodba, oo waxay dhacdaa dhowr daqiiqadood ilaa iyo dhowr saacadood gudahood tallaalka kaddib.

Sida dawo kasta, waxaa jira fursad suurtagalkeedu aad u yar yahay oo tallaalku sababo dhaawac halis ah ama dhimasho.

Waxa marwalba kormeer lagu hayaa badbaadada tallaallada. Macluumaad intaas dhaafsiisan si aad u hesho booqo: www.cdc.gov/vaccinesafety/

5**Maxaa dhacaya haddii ay jirto dhibaato halis ah?**

Muxuu yahay waxyaalaha ay tahay inaan eegto?

- U fiiro wixii kasta ee adiga kaa welehsiya, sida calaamadaha dareen-celinta xasaasiyadda daran, qandhada aadka u sarreysa, dabecad aan caadi ahayn. Calaamadaha **dareen-celinta xasaasiyadda daran** ayay ka mid yihiin firiric cuncun leh, waji iyo cuno barar, neefta oo ku qabata, wadnaha oo degdeg kuu garaaca, dawakhaad, tabcaanimo. Taasi waxay bilaabmi doontaa dhowr daqiiqo illa dhowr saacadood kaddib tallaalka.

Maxaan sameeyaa?

- Haddii aad u maleyso inay tahay **dareen-celin xasaasiyad daran** ama xaalad kale oo degdeg ah oo aan la sugi karin, wac 9-1-1 ama tag isbitaalka kuugu dhow. Haddii kale, wac rugtaada caafimaad.

Markaa wixii ka dambeeya, fal-celinta waa in warbixin laga siiyaa Vaccine Adverse Event Reporting System (Hanaanka loo diyaariyey Falcelinta Dhacdada Daran ee Tallaalka) (VAERS). Dhakhtarkaaga ayaa ah inuu xereeyo/diiwaangeliyo warbixintan, ama adiga laftaada ayaa samayn kara adiga oo u maraya website-ka VAERS ee www.vaers.hhs.gov, ama adiga oo waca **1-800-822-7967**.

VAERS ma bixiso talo caafimaadeed.

6**Barnaamijka Qaranka ee Magdhowga Dhaawaca Tallaalka**

The National Vaccine Injury Compensation Program (Barnaamijka Qaranka ee Magdhowga Dhawaca Tallaalka) (VICP) waa barnaamij federaalka ah oo loo abuuray si loogu siiyo magdhow dadka laga yaabo in ay wax yeelleeyeen tallaallada qaarkood.

Dadka rumaysan in laga yaabo inay ku dhaawacmeen tallaalka waxay wax ka baran karaan barnaamijka iyo sida loo xereeyo cabasho iyagoo waca **1-800-338-2382** ama booqda website-ka VICP ee www.hrsa.gov/vaccinecompensation. Waxa jira wakhti xadadan si loo soo diiwaangeliyo cabasho magdhow ah.

7**Sidee baan wax dheeraad ah u baran karaa?**

- Weyddii bixiyahaaga daryeelka caafimaadka. Isaga ama iyada ayaa ku siin kara warqadda baakada tallaalka lagu soo dhex riday ama kugula talin kara ilo kale oo aad macluumaad ka heli kartid.
- Wac waaxda caafimaadka ee deegaankaaga ama gobolkaaga.
- La xirii Centers for Disease Control and Prevention (Xarumaha Xakamaynta iyo Ka Hortagga Cudurrada) (CDC):
- Wac **1-800-232-4636 (1-800-CDC-INFO)** ama
- Booqo website-ka CDC ee www.cdc.gov/vaccines

Vaccine Information Statement
Hepatitis B Vaccine
Somali

Office use only